

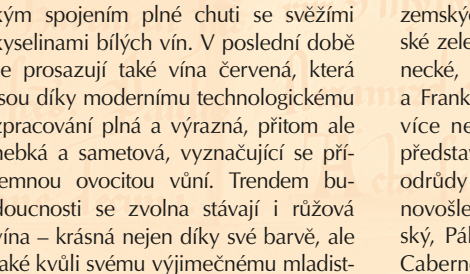

Vína z Moravy, vína z Čech – vína s historií, současností i budoucností

Vinařství v České republice má okolo dvou tisíc let starou tradici. Už ve středověku mívala naše vína dobré jméno, zásobovaly se jimi šlechtické a měšťanské domy, zájem o ně byl v Polsku a ve Slezsku i u vídeňského císařského dvora. I dnes jsou moravská a česká vína vyhlášená a patří k nejlepším v Evropě i ve světě.

Prvními pěstiteli révy vinné na našem území byli pravděpodobně Kelty. Nejstarším důkazem historie vinařství na Moravě je však archeologický nálezní vinařského nože, s nímž římsí legionáři obdělávali vinice pod Pálavou. Další zprávy o pěstování révy pocházejí až z dob slovanského osídlení v dobách Velké Moravy, odkud se réva dostala i do Čech. Velkou zásluhu na rozvoji vinařství měl český král a římský císař Karel IV. Prvními dochovanými písemnostmi o víně jsou klášterní kroniky a listiny českých panovníků. Za zlatý věk moravského vinařství bývá označována doba od 14. do 16. století, kdy vinice obklopovaly řadu měst a klášterů. K dalšímu rozvoji vinařství došlo až koncem 20. století. Restituce vinic a privatizace vedly k obnově rodinných vinařství i vzniku nových firem. Velké změny přinesl vinařský zákon z roku 1995 a jeho zesouladění s legislativou Evropské unie. Současné vinařství využívá moderní šetrné technologie a orientuje se na výrobu vín, která se řadí mezi světovou špičku, což dokazují mnohá ocenění na nejprestižnějších světových soutěžích vín.

Moravská a česká vína jsou charakteristická svým zajímavým spektrem vůní, bohatými extraktivními látkami a harmoni-

kým spojením plné chuti se svěžími kyselinami bílých vín. V poslední době se prosazují také vína červená, která jsou díky modernímu technologickému zpracování plná a výrazná, přitom ale hebká a sametová, vyznačující se příjemnou ovocitou vůní. Trendem budoucnosti se zvolna stávají i růžová vína – krásná nejen díky své barvě, ale také kvůli svému výjimečnému mladistvému charakteru. Velkou oblibu si získala i mladá vína uváděná na trh na svátek svatého Martina (11. listopadu), tzv. Svatomartinská vína. Pro cizince neobvyklá je v dobách vinobraní v našich zeměpisných šířkách běžná konzumace burčáku, tj. částečně prokvašené hroznové šťávy.

V České republice se pěstuje réva vinná na vinicích o rozloze cca 18 tisíc hektarů, přičemž 96% se nachází na Moravě a 4% v Čechách. Z celkové plochy vinic je 67% osázeno bílými odrůdami. Hrozný z tuzemských vinic zpracovává více než 700 registrovaných vinařství, a to od velkých firem až po malé rodinné podniky, a tisíce drobných soukromých vinařů. Vyrábí se zde vína z 26 bílých a 20 modrých odrůd zapsaných ve Státní odrůdové knize. K nim se ještě přidružují další odrůdy určené pro výrobu

zemských vín. Nejvíce se pěstuje Veltlínské zelené, Müller Thurgau, Svatovavřínecké, Ryzlink vlašský, Ryzlink rýnský a Frankovka – každá odrůda na ploše více než 1 000 ha, což dohromady představuje polovinu. Mezi pěstované odrůdy se řadí i několik domácích novoslechtěnců, např. Muškát moravský, Pálava, z modrých odrůd André, Cabernet Moravia a Neronet. Spotřeba vína se pohybuje kolem 20 litrů na osobu za rok.

Vinaři v České republice mají svou profesní organizaci – Svaz vinařů České republiky a více než sto let vydávaný odborný časopis Vinařský obzor. Vychovávání nových odborníků se věnují odborné školy – střední vinařská ve Valticích, vysokoškolské vzdělání je možné získat na Zahradnické fakultě Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Lednici. Obecnou podporu našim vínům zajišťuje Vinařský fond, jehož cílem je propagace prodeje vína, rozvoj vinařské turistiky a informování veřejnosti. S tuzemskými víny je možné se seznámit v Salonu vín ČR – veřejné degustační expozici 100 nejlepších vín, provozované Národním vinařským centrem. Více o vinařství na Moravě a v Čechách na www.vinazmoravy.cz, www.vinazcech.cz.

OD HISTORIE K SOUČASNOSTI

Charakteristika vinařských oblastí a podoblastí

V České republice je 377 vinařských obcí a v nich hospodaří na vinicích 19 336 pěstitelů révy vinné. Celková výměra registrovaných vinic je 17 419 ha. Viniční plocha je rozdělena do dvou vinařských oblastí a do šesti vinařských podoblastí.

Vinařská oblast Čechy

má 66 vinařských obcí, 154 pěstitelů révy a 685 ha registrovaných vinic. V Čechách bývaly vždy vinice v nejteplejších místech v okolí Labe, dolního toku Vltavy a Ohře, ve středočeské kotlině a v Českém středohoří.

Vinařská podoblast mělnická

37 obcí, 83 pěstitelů, 384 ha vinic zahrnuje nejen Mělník a okolí, ale i Kutnou Horu, Slaný, Kralupy nad Vltavou, Prahu, Karlštejn, Kuks, Liběchov, Loděnice a Vínaře. Většina viničních tratí Mělnicka leží na opukách české křídové pánve a na Kutnohorskou na šterkopiscích. Ve vinicích této podoblasti jsou největší plochy odrůd Müller Thurgau, Ryzlink rýnský, Svatovavřínecké, Modrý Portugal a tradiční odrůdy Rulandské modré (Pinot noir),

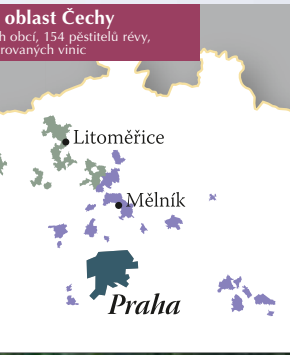
ním podtextem. Ve Velkých Žernosekách jsou vinice na březích Labe kolem labské průrvy „Porta Bohemica“. V okolí Mostu jsou vinice nejen na přirozených svazích, ale i na výsypkách hnědouhelných dolů a uvnitř města na svažitých historických terasách. Ve vinicích této podoblasti jsou největší plochy odrůd Müller Thurgau, Ryzlink rýnský, Rulandské bílé a šedé. Z modrých odrůd se pěstuje hlavně Svatovavřínecké, Rulandské modré, Modrý Portugal a Zweigeltrebe.

Vinařská podoblast litoměřická

29 obcí, 48 pěstitelů, 288 ha vinic zahrnuje mimo jiné obce Litoměřice, Most, Roudnice, Malé a Velké Žernoseky, Kadaň a okolí Roudnice nad Labem. Největší část vinic leží na suchých jižních stránkách kuželů Českého středohoří. Na tmavých půdách zvětralého čediče vznikají osobitá vína s minerálním

Podoblast mělnická

Podoblast litoměřická

Podoblast znojemská

Vinařské oblasti a podoblasti – ČECHY

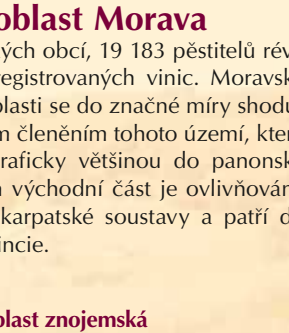
Podoblast znojemská

Vinařská oblast Morava

má 311 vinařských obcí, 19 183 pěstitelů révy a 16 734 ha registrovaných vinic. Moravské vinařské podoblasti se do značné míry shodují s ekologickým členěním tohoto území, které spadá biogeograficky většinou do panonské provincie a jen východní část je ovlivňována geomorfologií karpatské soustavy a patří do karpatské provincie.

Vinařská podoblast znojemská

91 obcí, 1 140 pěstitelů, 3 156 ha vinic Podoblast je součástí Lechovického bioregionu. Uplatňuje se v ní západní proudění a dešťový stín Českomoravské vysočiny spolu s občasnými vpády chladnějšího vzduchu. Tím se zpomalí vegetace ve prospěch zvýraznění aromatických látek v období zrání hroznů. Na jihu se vyskytují šterkopískové terasy a návěje spraší. Na severu přechází území kolem Dolních Kounic do prvohorních útvarů Brněnského masivu. K největším vinařským obcím patří Vrbovec, Dolní Kounice, Hnanice, Znojmo, Hostěradice, Božice, Miroslav, Pravlov, Jezeřany-Maršovice. Podoblast je hlavně známa bílými aromatickými víny. Bílé odrůdy jsou tu na ploše 2 175 ha. Podle rozšíření jsou zastoupeny hlavně Veltlínské zelené, Müller Thurgau, Ryzlink rýnský, Sauvignon, Rulandské bílé a Ryzlink vlašský. Z výrazně aromatických odrůd to je hlavně Tramín, Muškát moravský a Pálava. Modré odrůdy jsou na ploše 960 ha, a to hlavně Svatovavřínecké, Frankovka, Rulandské modré a Zweigeltrebe.

Podoblast mikulovská

Podoblast mikulovská

Vinařská oblast Morava

311 vinařských obcí, 19 183 pěstitelů révy, 16 734 ha registrovaných vinic.

Vinařská podoblast mikulovská

30 obcí, 2 499 pěstitelů, 4 454 ha vinic Mikulovský bioregion zabírá Mikulovskou pahorkatinu s vápenitými půdami v okolí Pálavy, Dunajovické vrchy a Valtickou pahorkatinu s mohutnými návěji spraší a písčovou plošinu Bořího lesa. Podnebí tu je velmi teplé a suché. K nej-

Vinařské oblasti a podoblasti – MORAVA

Přehled kategorií vín

Podle platných evropských a českých předpisů se vína rozdělují dle různých kritérií. Základními principy jsou dělení dle vyzrálosti hroznů v době sklizně a dle místa původu hroznů. Zralost hroznů se měří ve stupních normalizovaného mostoměru, kdy 1 °NM udává obsah přirozeného cukru v kilogramech na 100 litrů moštu.

Kategorie vín	Minimální cukernatost moštu
Víno bez CHOP (chráněného označení původu)	
Víno s CHZO (chráněné zeměpisné označení)	
Zemské víno	14 °NM
Moravské zemské víno	
České zemské víno	
Víno s CHOP (chráněné označení původu)	
Jakostní víno (odrůdové nebo známkové)	15 °NM
Jakostní víno s přívlastkem (odrůdové nebo známkové)	
Kabinetní víno	19 °NM
Pozdní sběr	21 °NM
Výběr z hroznů	24 °NM
Výběr z bobulí	27 °NM
Ledové víno	27 °NM
Slámové víno	27 °NM
Výběr z cibeb	32 °NM
Víno originální certifikace (VOC, V.O.C.)	dle stanov sdružení VOC

„Vína z Moravy, vína z Čech“ značka pro vína jakostní a jakostní s přívlastkem s garantovaným původem v našich vinařských oblastech.

Vinařský fond
Zerotinovo nám. 3/5, 601 82 Brno
tel./fax: +420 541 652 479

e-mail: info@vinarskyfond.cz
e-mail: narodni@vinarskecentrum.cz

www.vinazmoravy.cz
www.vinazcech.cz

Přehled kategorií vín

větším vinařským obcím patří Valtice, Novosedly, Mikulov, Dolní Dunajovice, Sedlec, Popice, Brod nad Dyjí, Pavlov a Horní Věstonice. Bílé odrůdy tu jsou vysázeny na podstatně větší ploše vinic (3 225 ha) a výrazně tu převažuje Ryzlink vlašský. K němu se tradičně druží Veltlínské zelené. Vína obou odrůd se tu vždy užívala jako základní surovina pro výrobu šumivých vín. V dalším pořadí jsou Ryzlink rýnský, Müller Thurgau a Sauvignon. Burgundské odrůdy Chardonnay a Rulandské šedé tu dávají výrazná vína. Z modrých odrůd jsou zde nejvíce zastoupeny Svatovavřínecké, Frankovka a Zweigeltrebe. V poslední době se zkouší ve větší míře Cabernet Sauvignon a Merlot. Ve Valticích, hlavním městě vína, sídlí několik vinařských organizací – Národní vinařské centrum se Salnem vín České republiky.

Velkopavlovická podoblast

liky, Vinařská akademie Valtice, Střední odborná škola vinařská Valtice. Mezi Valticemi a Lednicí se rozprostírá Lednicko-valtický areál – památka světového kulturního dědictví UNESCO.

Vinařská podoblast velkopavlovická
75 obcí, 7 209 pěstitelů, 4 772 ha vinic
 Oblast náleží ekologicky do bioregionu Hustopečského, který se rozkládá na Hustopečsko-kyjovské pahorkatině tvořené vápenitými flyši a sprašemi. Reliéf podoblasti je pahorkatinný, místně se oddělují vystupující hřbety, jako je Přítlucká kupa. První sled viničních svahů se táhne podél dálnice v úseku Velké Němčice – Velké Bílovice a je teplejší nežli výše položené svahy uvnitř pahorkatiny. Největší vinařská obec ČR Velké Bílovice má 695 ha vinic a stará se o ně 1 059 pěstitelů. Dalšími významnými vinařskými obcemi jsou Cejkovice, Velké Pavlovice, Kobylí, Hustopeče, Rakvice, Němčičky, Zaječí, Bořetice a Přítlučky. Velkopavlovická vinařská podoblast je srdcem výroby moravských červených vín. Vinice s modrými odrůdami tu jsou na ploše 2 006 ha, což je nejvíce ze všech moravských vinařských podoblastí. Jsou to hlavně odrůdy Svatovavřínecké, Frankovka a kromě Modrého Portugalu, Zweigeltrebe a Rulandského modrého i André. Z bílých odrůd se pěstují hlavně Veltlínské

zelené, Müller Thurgau, Ryzlink vlašský a ve starších vinicích tradiční odrůda Kloboucka – Neuburské. K ostatním bílým odrůdám patří zejména Sauvignon, Rulandské šedé, Ryzlink rýnský, Chardonnay, Rulandské bílé a Tramín červený.

Vinařská podoblast slovácká
115 obcí, 8 408 pěstitelů, 4 335 ha vinic
 Ekologické poměry jsou v této podoblasti nejrozmanitější. Reka Morava rozděluje podoblast na dvě části. Za pravobřežní hranicí Moravy jsou na severu vinorodé svahy Chřibů se Ždánickým lesem v pozadí. V popředí pak město Bzenec, známé Ryzlinkem rýnským pod místním názvem Lipka. Levobřežní krajina patří do provincie karpatské. Jižní svahy předhůří Bílých Karpat jsou otevřené teplému jihovýchodnímu proudění a na hlubokých, vododržných půdách se tu rodí plná vína Strážnice a Blatnice pod sv. Ant., kde vzniklo tradiční směsné víno Blatnický roháč z vín Ryzlinku rýnského, Rulandského bílého a Sylvánského zeleného. Podnebí tu má kontinentálnější ráz. Nejjižnější část slovácké podoblasti je Podluží s rovinatějšími polohami a se svahovými vinicemi na terénním zlomu k řece Jyovce. K největším vinařským obcím tu patří Mutěnice, Blatnice pod sv. Ant., Prušánky, Hovorany, Bzenec, Moravská Nová Ves, Lipov, Dambořice, Strážnice a Břeclav. V podoblasti se pěstují dvě třetiny odrůd pro bílá vína a jedna třetina odrůd pro vína červená. Nejrozšířenější jsou Müller Thurgau a Ryzlink rýnský, dále Veltlínské zelené a Rulandské bílé, Chardonnay a Ryzlink vlašský.

Podoblast slovácká

Müller Thurgau
 Rané zrání, pravidelná plodnost, harmonická vína, která jsou svěží, jemně aromatická, muškátově ovocná, někdy s tóny grepu či broskve, s nižším obsahem kyselin. Víno vhodné k lehkým jídlům a k čerstvým sýrům.

Veltlínské zelené
 Tradiční na Velkopavlovicku, Znojmsku a Mikulovsku. Nejen víno denní potřeby, ale i vína výrazně odrůdová s vůní lipového květu na hlinitých půdách nebo pepřnatě kořenitá na spraších. Též pro výrobu vín šumivých. Vhodné jako víno svačिनové, k vařeným masům, k předkrmům a tvrdým sýrům.

Ryzlink vlašský
 Tradiční na Mikulovsku, kde se osvědčil pravidelnými sklizněmi a dobrou mrazuodolností. Zpočátku více kyselin, které se v průběhu školení vína zmírňují. V mladých vínech ovocné tóny rybízů nebo angreštu, později vůně lučního kvítí. Vhodný pro šumivá vína. Víno se podává k předkrmům a rybám.

Ryzlink rýnský
 Rozšířen ve všech vinařských podoblastech pro dobrou mrazuodolnost a výbornou kvalitu přívlastkových vín. Víno má někdy vyšší obsah kyselin. Vůně je jemná, delikátní, s náznaky lipového květu, později meruněk, broskví či ananasu. Podává se k předkrmům, k bílým masům a jemným úpravám ryb.

Rulandské bílé
 Ve vínech z vápenitých půd se nejlépe projevuje kvalita a plnost. Je rozšířeno ve všech vinařských podoblastech. Víno je plné, s minerální podstatou a květinovou vůní, která přechází do vůně hrušek a chlebové kůrky. Víno se hodí k uzeným rybám a pernaté zvěřině.

Sauvignon
 U části milovníků bílých vín je velmi oblíben pro výraznou travnatost mladých vín s vůněmi po kopřivě a zelené paprice. U vín z teplejších poloh a při zrání vína se objevují vůně černorybízové, angreštové, směs citrusů a kiwi. Víno je vhodné ke chřestu, k rybám a plodům moře.

Chardonnay
 Vyžaduje vápenité půdy a výborné polohy, aby hrozny vždy vyzrály do kvality přívlastkových vín. V chladnějším klimatu mají vína vůni po zelených jablkách s příměsí akátu. Ve vyzrálém víně med a lískové oříšky, z teplejších oblastí

mango, smetana, banán, ananas, žlutý meloun. Je vhodné k bílým masům a rybám.

Rulandské šedé
 Z burgundských odrůd zraje nejdříve a dosahuje vysoké cukernatosti. Dává vína plná, s medově nasládlou vůní a s náznakem vůně pomerančů. Mívá vyšší obsah alkoholu a dlouho trávající dochutí. Podává se k hutným úpravám masa s omáčkami a dezertům.

Tramín červený
 Barva vína bývá zlatožlutá, vůně medově hrozinková se závany aroma čajové růže, v láhvi zraje i pomeranče či skořice. Víno je velmi plné, s nižším obsahem kyselin a často se ke kořeněným masům, ke zvěřině, k paštikám a plísňovým sýrům.

Kromě tradičních se pěstují i odrůdy nověji vyšlechtěné. **Pálava** vznikla ve Šlechtitelské stanici vinařské v Perné křížením Tramín x Müller Thurgau a dává vína podobná Tramínu, ve kterých se silněji ozývá vůně vanilky. Ze stejného pracoviště je **Aurelius** (Ryzlink rýnský x Neuburské) s vínem podobným Ryzlinku rýnskému, poněkud kořenitějšími a s širší škálou aromatických látek. Ve Šlechtitelské stanici Polešovice byl vyšlechtěn **Muškat moravský** (Muškát Ottonel x Prachttraube). Dává líbivé harmonické muškátové víno.

Nejdůležitější odrůdy pro červená vína / podle rozšíření

Frankovka
 Je na Moravě tradiční, hrozen zraje pozdě. Vyžaduje výborné polohy, hodí se i do šterkovitých půd. Víno má tmavě rubínovou barvu a v mládí vyšší množství kyselin. Zrání se tvrdost snižuje a vystoupí příjemná kořenitost, extraktivnost a hebká plnost. Hodí se ke kořeněným masům, ke zvěřině, k paštikám a plísňovým sýrům.

Zweigeltrebe
 Velmi plodná a dostatečně odolná odrůda. Rozšířila se koncem minulého století. Víno má granátovou barvu, vůni višňové a bobulového ovoce. Zpočátku jsou třísloviny výraznější, při usměrněné sklizni se dostaví hebké tóny. Podává se k těstovinám, k bažantu, k tmavému masu a tvrdým sýrům.

Rulandské modré
 Nejstarší modrá odrůda v obou vinařských oblastech. Vyžaduje výborné polohy. Vína mívají bledě rubínovou až cihlově červenou barvu se zlatavým okrajem na styku hladiny

Svatovavřínecké
 Je nejrozšířenější z modrých odrůd. Víno je tmavě granátové barvy s fialovými odstíny. Někdy hrubší výraz tříslovin doprovázejí i kyseliny. Ve vůni se objevují tóny višňové nebo černorybízové. Víno dostává při zrání na láhvi sametovou plnost. Podává se k tmavým masům a ke zvěřině.

Modrý Portugal
 Zrání hroznů je středně rané, víno rubínové barvy má příjemnou vůni květin, v chuti je méně tříslovin. Víno je lehčí a výborně pitelné. Je vhodné ke kachně, k těstovinám a zrajícím sýrům.

André
 Křížencem Frankovky a Svatovavřínecké, která dává na hlubokých hlinitých půdách v teplejších polohách velmi plná červená vína. Podobné nároky má i **Cabernet Moravia** (Cabernet Franc x Zweigeltrebe), vyšlechtěný L. Glosem v Moravské Nové Vsi. Vína s kabernetovou vůní jsou tmavá a plná. Francouzské odrůdy **Cabernet Sauvignon** a **Merlot**, které se dříve nepěstovaly pro pozdní zrání hroznů, se vlivem oteplování ovzduší postupně začleňují do našeho sortimentu modrých odrůd, který obohatila i německá raná odrůda **Dornfelder** dávající bohatá tmavá vína. Barevně nejbohatší jsou barvící **Alibernet**, **Neronet** a **Rubinet**.

Alibernet
 Je nejstarší modrá odrůda v obou vinařských oblastech. Vyžaduje výborné polohy. Vína mívají bledě rubínovou až cihlově červenou barvu se zlatavým okrajem na styku hladiny

Alibernet
 Je nejstarší modrá odrůda v obou vinařských oblastech. Vyžaduje výborné polohy. Vína mívají bledě rubínovou až cihlově červenou barvu se zlatavým okrajem na styku hladiny

Neronet
 Je nejstarší modrá odrůda v obou vinařských oblastech. Vyžaduje výborné polohy. Vína mívají bledě rubínovou až cihlově červenou barvu se zlatavým okrajem na styku hladiny

Rubinet
 Je nejstarší modrá odrůda v obou vinařských oblastech. Vyžaduje výborné polohy. Vína mívají bledě rubínovou až cihlově červenou barvu se zlatavým okrajem na styku hladiny

Malý průvodce současným vinařstvím
 Napříč Českou republikou

Sluncem slazené, nocí kořeněné

